26րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7200 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1909 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 Septembre 1909 26me année N. 7200

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ռ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ԱՄՊԻՆ ՀԱՋԵԼ

Պառականը—այս անունը պէ՛տք է յաւերժանայ մեր՝ ղրէչօրիէններուս կողմէ— սովորութիւն ըրած է Աբբասի վրէժը Բարաբբասէն լուծելու. մաքի ինչ անաւոր տկարութիւն, ինչ մռայլամած ցածութիւն հոգիի չի նշանակեր ասի՝ որուն մօտիկ պէտք է նկատենք ապրիլ։

Մեր լսածին նայելով, մանաւանդ հայ դպրոցականներու մէջ կը ծաւալի իրենց, կամ ըսենք, ցեղին պարտութեան վրէժը Մեծ Վարդապետէն լուծելու ոգի մը։ Ասի ցնորամտութեանց, ծիծաղելիութեանց վերջին աստիճանն է ըստ մեզ և չի կըրնար իսկ համեմատուիլ Աբբաս-Բարաբբաս եղելին հետ, որովհետեւ այս վերջինս գոնէ չօշափելի, իրական է, իսկ նիւթեղէն ու մարմին են անոնք. մինչդեռ Քրիստոս անշօշափելի է, գաղափար մը լոկ որ հոգիով կ'ըմբռնուի. ասիկա ալ մեր դատապարտելի տկարութիւնն է, բարոյական և մտաւորական տկարութիւն, վասն զի աշխարհի վրայ մեր ձեռքին տակ մեր պարտութիւնները ուրիշ կերպով փոխարինելու ալ բան չգտնելով եթերէն վեր սրբութիւններու կ'առաքենք մեր զայրոյթը ու օդային պարապութիւններու կ'երկընցնենք մեր ձեռքը։

Ամպին հաջող չուններու պէս։

Պարո՛ններ, (գրածս ներշնչուած է մանաւանդ Վանէն եկած լուրերէն), մեր ցաւերուն սկզբնապատճառն Աստուած չէ և ատոնց յաւիտենութեան հիմը Քրիստոս չի դրաւ. ըսե՞մ թէ ինչո՛ւ։

Աստուած—ընդունելով պահ մը որ կը հաւատաք Անոր գոյութեան գոնէ ցնոր տնօրինութիւն—այսինքն Եհովան, Հայր ըլլալով ծանրանալ տեղը նստելէ, այսինքն Քրիստոսի ծնունդէն առաջ միշտ կռիւներ քաջալերեր ու պատերազմներու մասնակցեր է, հետեւաբար չէք կարող յանդիմանել զինքը անով որ մեզի քարոզած ըլլայ ոչխարանալ և մորթուիլ. իսկ եթէ ձեր ատելութիւնը մանաւանդ Յիսուսի դէմ է, ատիկա կը ցուցնէ թէ ոչինչ գիտէք իր վրայով։

Մեր տառերու գիւտէն առաջ ու մանաւանդ ետքը Անոր անուամբ մկրտուելով է որ կարողացեր ենք պահել մեր ազգային ուրոյնութիւնը և ամբողջ ասիական ցամաքին մէջ մենք կը մնանք իտէալով բարձրիվեր քան զամէնը։ Քրիստոս հոգեւորական ըլլալէ առաջ քաղաքական գործիչ մըն էր. եկաւ քարոզելու որ ուրիշին իրաւունքին չդպչինք, ուրիշին կեանքը չյափշտակենք. խաղաղութիւն քարոզեց, որուն այսօր ջերմօրէն կը հետապնդէ քաղաքակիրթ աշխարհը, գիտնալով որ խաղաղութիւնը կը նշանակէ հարստութիւն, ճոխութիւն, ծաղկումն արուեստից, արհեստից և գիտութեանց, առատութիւն հացի, և արագաքայլ յառաջդիմութիւն, երագասլաց բարձրացում հոգեպէս և մտաւորապէս. ահա այդ խաղաղութիւնը քարոզեց. և իր քարոզը ուրիշ բան չէր բայց եթէ բողոք և կռիւ, կռիւ և բողոք. և այնքան յամառօրէն մղեց այդ կռիւը որ չուզեց պարտուիլ մինչեւ որ չհամոզուեցաւ թէ իր Ս. Գործը բաւական լաւ հաստատած էր արդէն, և որպէս զի բաւական ժամանակ ունենայ, և միջոցներէն չի զրկուի, փախչելու տեղն փախաւ, հանգստանալու պէտք եղածին պէս քաշուեցաւ, պահուեցաւ, ինչ որ զինադադար մըն էր։ Եւ չէք կրնար ուրանալ ասիկա։

Կը ցաւիմ, շատ կը ցաւիմ որ մինչեւ հիմա չէ գտնուեր նկարիչ մը —գոնէ ես չեմ տեսած նկար մը— որ Քրիստոսը գառնուկի ու զոհի կերպարանքներէն զատ ներկայացնէր կայծկլտուն աչքերով, բարկացայտ յօնքերով հերոս մը, զինուոր մը։

Քրիստոնէութիւնը լցոյց մեր աշխարհը գեղարուեստով, ճարտարագիտութեամբ, և գթութեան տուներով, և մեր ցեղին նոր ուղեղ մը, նոր սիրտ մը, նո՛ր հոգի մը տուաւ, նոր կերպ մը մտածելու, նոր իտէալներ, զոր չպիտի ըմբռնեն հեթանոսները։

Անգլիացի փիլիսոփայ մը — պատմութիւնս նոր է —հիացող մըն է Պուտտայի, ճաբոնական կրօնքներու. Թողուց Քրիստոնէութիւնը, մոռցաւ իր լեզուն, հեռացաւ Անգլիայէն և հոգիով մարմինով Ճաբոնցի եղաւ, շուտով հասկնալու համար միայն սխալը. ոչինչով կրցաւ լեցնել իր հոգիին մէջ մնացած բացը զոր վանած Քրիստոնէութիւնը կը թողուր իր ետին, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ և դարձեալ ոչինչ։

Եւրոպական ցամաքագունդը իր անվիճելի գերազանցութիւնը բոլոր միւս աշխարհներուն վրայ՝ կը պարտի Քրիստոնէութեան, հակառակ իր արիւնոտ պատմութեան ու սխալներուն։ Վիքթորիա Թագուհիին այցելութեան եկող արեւելքցի իշխան մը, կարծեմ հնդիկ ամիր մը, կը հարցնէ Թագուհիին թէ ինչ է Անգլիոյ մեծութեան գաղտնիքը. Թագուհին կամաց մը կ'երկնցնէ ձեռքը դէպի մօտակայ սեղանը և Աստուածաշունչը ցոյց տալով կ'ըսէ. «սա պզտիկ հատորը»։ Եւ այդ փոքրահասակ Թագուհին կրցաւ 300,000,000 մարդկային զանգուած մը կառավարել։

Յանցանքը ձերը չէ, պարոններ, որ այդքան ազէտ և յուսահատ էք, այլ իմաստուն և բանէ հասկցող քարոզիչներու, ուսուցիչներու պակասութեան. դո՛ւք, ուրանալով կրօնքը և անոր բարի դիտաւորութիւնները, ուրիշ բան չէք ըներ, եթէ ոչ երթալ ստուարացնել զանգուածը մարդկութեան այն եղկելի մասին որ աշխարհի ծաղկման, և մարդկային յառաջդիմութեան արգելք ըլլալու համար միայն գոյութիւն ունի կարծես։

Տգէտ, տխմար, անճարակ կրօնաւորի մը գոյութիւնը ամենեւին չէ կարող նսեմացնել կրօնքին վսեմութիւնը. կրօնք ըսելով պէտք է հասկնալ Քրիստոնէութիւնը. լոյսը, ըլլայ ան գրուանի տակ, լոյս է միշտ։ Անիրաւ, անխիղճ դատաւորի մը գոյութիւնը երբեք չի՛ կրնար փոխել Արդարութեան իմաստը և կոչումը։

Քրիստոնէութիւնը, անուղղակի պատճառ եղած է մեր տառապանքներուն, բայց չէ արգիլած մեզ ատոնց դէմ պաշտպանուելու իրաւունքներէն. եթէ մենք ազգովին թողունք հեռանանք եկեղեցիէն, մոռնանք Քրիստոսի անհաւասարելի, ապշեցնող, դիւթող անունը, արդեօք մենք նուա՞զ պիտի հալածուինք. ո՛չ երբեք. այն ատեն ալ իբր անհաւատ պիտի խողխողուինք. իսկ եթէ ուրիշ կրօնք մը ընդգրկենք, ո՞ւր կը մնանք մենք իբրեւ ուրոյն ազգ—Հայ քրիստոնեայ. ա՛հ, այո՛, այն ատեն միայն պիտի աչքերնիս բացուի և տեսնենք թէ ո՞ր ծակէն կը փչէ հովը, մեր իմացական կարողութեան գերազանցութեանը ծակէն, վասն զի մեր ժրաջանութեան, հանճարեղութեան պատճառով է մանաւանդ որ կը տառապինք, եւ ասի երկու տեսակէտով, նախ որ ուզենք չուզենք կը հարստանանք, կը վայելենք երկրաւոր բարիքները իբր արդար գինը մեր քրտինքներուն, բան մը որ ի հարկէ նախանձ պիտի գրգռէր և թշնամիներ յարուցանէր. Եւրոպայի մէջ իսկ կ'ատեն մեզ նոյն այդ պատճառներով, որովհետեւ չեն կրնար մեզ իբր ստրուկ գերի գործածել, ընդհակառակը կը գտնեն մեզ իրենց մրցակիցներ. երկրորդ՝ մեր չափէն ու հասակէն վեր գաղափարներ, իտէալներ ունինք, երազներու ետեւէ կը վազենք։ Եւ երբ չենք հասնիր, սոսկալի նեղութիւն մը, հոգեկան ցաւ մը կը զգանք, մեր ձիրքերուն այս վերջինը մանաւանդ ոչ միայն ժառանգական է այլ և մեր գեղապանծ, սքանչափառ երկրին տեսարաններէն ներշնչուած. ասի այնքան ճշմարիտ է որ բոլորովին օտարական այցելու մը կը հմայուի, կը փոխուի և Պր. Լինչ (Armeniaի հեղինակը), Վանայ լճին մօտերը նստած, սրտին յուզմունքէն կուլայ։

Ուէսթմինսթըրի Աբբայարանին երկու պատուհանները կրօնական պատկերներով ներկելու համար հարկ կ'ըլլայ Հայաստանի նախաքարոզիչներուն Թադէի և Բարթողիմէոսի պատկերները փնտռել. առ ի չգոյէ, կ'ընտրեն Վեհ. Իզմիրլեան կաթողիկոսի և իր նախորդներէն մէկուն լուսանկարները։ Միայն մենք ենք որ կանգիտանանք մեր յարգը. չեմ ըսեր արժանիքը, որովհետեւ դեռ շատ ճամբայ կարելու ենք արժանիքի ալ տիրանալու համար։

Ուրեմն, պարոններ, ոչ ո՛ք կ'արգիլէ ձեզ լուսաւորուելէ եւ արիասրտութենէ, բայց այդ բաները մի՛ փնտռէք քրիստոնէութեան ուծացման մէջ, այլ նոյնիսկ անոր մէջ։ Դուք երբեք չպիտի կրնաք սիրել ձեր լեզուն, հիանալ անոր ճոխ գանձերուն վրայ, եթէ մերժէք կարդալ գրաբառ սաղմոսը, գրաբար Աւետարանն Յովհաննու։

Եւ ի՞նչ զարմանալի բան։ Մեծն Ներսէսը կը պաշտենք. Վարդանը որ Սուրբ ըլլալով հանդերձ զօրավար ալ էր, կը փառաբանենք. Ղեւոնդեանքը կը պանծացնենք. Սահակն ու Մեսրոպը կ'աստուածացնենք և... աստուածարեալ Քրիստոսը, այդ մեր սուրբերուն բուն ներշնչարանը՝ կ'ուրանանք. քիչ մը տրամաբանութի՛ւն։

Գործաւորական խնդիր, և գործաւորական միութիւն եայլն կ'ըսէք. հոս ալ ունիմ երկու կէտեր իմաստասիրուելու արժանի. մէկը այն է որ Քրիստոս գործաւորին պաշտպանն էր և իր վայերը ուղղուած էին փարիսեցիներուն ու մեծատուններուն դէմ. Ո՞ւր է ուրեմն Քրիստոսի յանցաւորութիւնը և պատասխանատուութիւնը. յետոյ, իբրեւ որ կ'անգիտանամ ես, թէպէտեւ ձեզի պէս Հայաստանցի, և թերեւս քիչ մըն ալ աւելի ազգասէր — ոչ խօսքով—, մեր մէջ գործաւորի գործարանատիրոջ գոյութիւնը. ես անպէս գիտէի թէ մեր մէջ ամէն մարդ, 5 ղրշ. ունեցողը անկախ գործի մը կը ձեռնարկէր և ազատ կ'ապրէր բռնակալ կառավարութեան մը տակ. այդ երբէ՞ն ի վեր է որ գործաւորներու ժառանգազուրկ մասսա մը երեւան եկած է. կ'երեւայ թէ վերջին տասնըհինգ Արեան-Տարիներու շրջանին եր կիրը Թիրռումով մը առաջ գացեր է, քափիթալիսթները Ֆապրիքաներ հաստատեր են, և հանքեր ու մարդեր կը շահագործուին։ Եթէ ձեր բողոքը ափ մը վաշխառուներուն դէմ է, ժամանակը չէ ևս է հասած. կը հասնա՞ք, մեր ներքին անհամաձայնութիւնները մեծաշուինդ կարգադրելու ատենը չէ. ազգը մահուան քրտինքները կը քամէ կոր, և կ'ապահովցնեմ ձեզ որ խրատատուի ականջ կախելու ժամանակ ու սիրտ չունի։ Այդ ձեր յարուցած ընկերային խնդիրները մեծ մասամբ մը պիտի լուծուին սահմանադրական օրէնքներով, և ես բնաւ չեմ տարակուսիր որ այդ օրէնքները անկեղծ եւ գոհացուցիչ ելքերու յանգին, քանի որ ոչ-քրիստոնեայ տարրին գործաւոր դասը աւելի ստուարաթիւ է եւ միշտ ուշադրութեան առարկայ. ատոնց սեղանին փշրանքէն մենք ալ պիտի կերակրուինք։ Եթէ գործաւորական խնդիրը զուտ Հայկական նշանակէր, պիտի տարակուսէի ես ալ հաստատուելիք օրէնքներուն մաքրութեան եւ յստակութեանը վրայ։

Մենք սուր չենք վերցուցած ոչ այն պատճառաւ որ քրիստոնեայ ենք, այլ որովհետեւ երկչոտ և վատասիրտ ենք միացած քիչ մը բնականէն, քիչ մըն ալ գրքի ու գրչի սիրահար ըլլալնուս. ինտո՞ր կ'ըլլայ որ Քրիստոսի պատուէրը պահելու համար սուրէն կը զգուշանանք, մինչդեռ սուտը ջուրի պէս կը խմենք, ցանկութիւնը մեր հագուստն ենք ըրած, տզրկային վաշխառութիւնը մասնագիտութիւն, գերազանցօրէն եսապաշտ ենք եղած և անտանելիօրէն երախտամոռաց. հա՞րկ է դեռ թուել մեր ինքնայատուկ թերութիւնները։

Աւետարանը ոչ այլ ինչ է հասկցողին համար, բայց եթէ Սահմանադրական օրինագիծ մը որ կը քարոզէ, կ'աղաղակէ իսկ սահման դնել մարդկային կիրքերու, անժուժկալութիւններու, անգթութիւններու և ատելութեանց։

Ապշեցնող զարմանքներու մատնուեցայ Ղալաթիոյ կեդրոնականցիներուն ալ բողոքը կարդալով. կը ցաւէին որ Պ. Ա. Ինճէեան, այժմ Տէր Ինճէեան Մատթէոս, Կեդրոնականին պատիւն ու համբաւը «աղարտած» ըլլայ. ահաւասիկ երիտասարդ մը որ Կեդրոնականի մէջ կարելի եղած զարգացումն ստանալէ, կեանքի ու զգացումի այդ հին կեդրոնին մէջ պատրաստուելէ ետք իրաւագիտութիւն ալ կ'ուսանի և այսպէս իբր ժամանակին պահանջած մարդը կը մտնէ կրօնա-քաղաքական փշալից ասպարէզը. ինչո՞ւ չգնահատել զինք ու ելլել նոյնիսկ երես ունենալ դատապարտելու զայն. եթէ մենք վարդապետներու պէտք ունինք, այսինքն որքան որ տեւէ մեր մէջ վարդապետի սկզբունքը, պէտք է գովենք Ինճէեանները։ Իսկ թէ անբնական է մարդուս համար կուսակրօնութիւնը, ատիկա իր ու իր Աստուծոյն գիտնալիք բանն է, անմեղն ի ձէնջ նախ արկցէ քար. մեր պարտքն է միայն սպասել, տեսնելու համար թէ որքան անկեղծ է ան իր ազգանուիրութեան յանձնառութեանը մէջ։

Կուզէ՞ք, վերջապէս ազգին ծառայել, դուք ինքնիրդ, զարգացէք, մշակեցէք ձեր սիրտը և ուղեղը, ձեր հոգին ազնուացուցէք, եւ այս աշխատութիւններէն դժուարագոյն բացարձակապէս ոչինչ գիտեմ ես. այո՛, սորվեցէք լեզու եւ գիտութիւն և բարեկրթութիւն հնար եղածին չափ կատարեալ կերպով և ազգին օգտակար անդամներ եղէք, եթէ կ'ուզէք որ օր մը ինքզինքնուդ վրայ չխնդաք այսօրուան ըրած հովերնուդ համար։

Այսօր, իւրաքանչիւր հայ դպրոցականի պարտականութիւնն է, ինչ որ միշտ եղեր է և պէտք է ըլլայ, ուսանիլ, ուսանիլ, լռել, ուշադիր, յարատեւ, մինչեւ այն օրը երբ կարգը բնականաբար պիտի գայ իրե՛նց խօսելուն։

Անգլիա **ԽՈՍՐՈՎ.**

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՄԵԼԻԼԼԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ.— Մադրիտի Թղթակիցը, անցեալ երկուշաբթիի Թուականով, հետեւեալը կը հեռագրէ Մելիլլայէն՝ Սպանիացիներու և Մարոքցիներու միջեւ տեղի ունեցած ճակատամարտներուն վրայ.— Առտուն կանուխ սկսաւ յառաջխաղացութեան շարժումը թէ՛ Մելիլլայի և թէ Զարքօ-էլ-Արպայի մէջ՝ Կուրուկուի լեռները պաշարելու և Պէնի-Սիքարները երկաթէ շրջանակի մը մէջ առնելու նպատակով։ Թովարի զօրաբաժինը ՝Մելիլլայէն ճամբայ ելաւ. կը բաղկանայ Ալֆաոյի ու Բամրոյի կիսաբաժիններէն և Թնդանօթներէ ու խորտըն-

---

ԹԵՐԹՕՆ “ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի (44)

ԺԱՆ ՏԸ ԼԱ ՀԻՐ

ՋՈՒՐԻՆ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄԻՐԱՅԻՆ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՂԶԻԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Ե.

Երկու Մատնութիւնները

—Կ'երթամ, Ֆիւլպէր, և կը հնազանդիմ տուած հրամաններուդ, ըսաւ Օքսիւս ծանր շեշտով մը։

Այդ տաք խօսակցութեան միջոցին, զոր Օքսիւս և Ֆիւլպէր ըրած էին խուլ ու կրքոտ ձայնով մը, տակաւին բաց մնացած կափարիչէն երկու քայլ հեռու, Հիքթանէր անշարժ կեցած էր, երկու դիւային մեղսակիցներուն վրայ յառած իր աչքերը, միշտ նոյն արհամարհոտ ժպիտը շրթունքներուն ծայրը։

Երբ Օքսիւս բաժնուեցաւ Ֆիւլպէրէ և դէպի մեքենան ուղղուեցաւ, որուն պղինձէ մասերը կը շողային աշխատանոցին ծայրը, Հիքթանէր աչքերը չէր բաժներ անոր վրայէն. յետոյ՝ երբ գիտունը անշարժ մնաց մեքենային քով՝ ձեռքը լծակի մը վրայ դրած, Հիքթանէր նայուածքը հանդարտօրէն ուղղեց Ֆիւլպէրի վրայ։

Մանկունակ Հիքթանէր, որ քանի մը ժամէ ի վեր մարդ եղած էր, բնաւ տեղեկութիւն չունէր թէ Ֆիւլպէրի մէկ նշանին վրայ, այդ լծակը վար պիտի իջնէր և ելեկտրական սոսկալի հոսանուտ մը, պըղինձէ սեղմ տախտակներուն մէջէն սուրալով, մէկ քառորդ վայրկեանէն պիտի շանթահարէր ու ածխացնէր երիտասարդ սիրահարը, կենսալից և յուսալից, ազնիւ ծրագիրներով ու յառաջադրութիւններով տոգորուած...։

Հիքթանէր, անտեղեակ թէ ամէն մէկ քայլին դէպի մահ կը դիմէր, Ֆիւլպէրի մօտ գնաց։ Գրեթէ անոր հետ շփուելու չափ մօտեցած, կանգ առաւ, գլխէն մինչեւ ոտքը դիտեց զայն, իր հպարտ մարդու նայուածքը սեւեռեց Ֆիւլպէրի շողարձակ աչքերուն վրայ, որ իր հայրն ու տէրը եղած էր մինչեւ այն ատեն։ Ցետոյ յամրաբար ընկրկեցաւ և անշարժ ու անզգած մնաց. բայց իր շրթունքները արհամարհոտ ժպիտ մը չունէին ալ ևս։

Ցնորեցուցիչ մենամարտ մը մղելէ առաջ, երկու հակառակորդները չափած էին իրենց ուժերը։

Առանց դարձուածքի, որ եռուզեռ ու երիտասարդ միտքի մը գործելակերպը կը յատկանշէ, Հիքթանէր առաջին անգամ տուաւ հարուածը։

—Ֆիւլպէր, դուք հայրս չէք ալ ևս, և ոչ ալ Օքսիւս իմ տէրս է։ Դուք ալ ճիշդ կը նմանիք բոլոր այն մարդոց զորս սպաննել տուիք ինծի, ըսաւ Հիքթանէր ծանր ու քիչ մը տխրագին ձայնով...։

Հիքթանէր լռեց։ Ֆիւլպէր չպատասխանեց։ Պահ մը լռութենէ յետոյ, Հիքթանէր յարեց աւելի ոգեւորեալ շեշտով մը.

—Ես ալ ձեր ըսածը չեմ...։ Ձեզի պէս մարդ եմ. բայց զօրութեան մը շնորհիւ է որ կրնամ և պարտիմ ջուրին մէջ ապրիլ...։ Չեմ գիտեր թէ այդ զօրութիւնը ձե՞ր կողմէ տրուած է թէ բնութենէն...։

—Ո՞վ և ինչ բան քեզի հաւատացնել կուտայ այդ բաները, ընդմիջեց Ֆիւլպէր տիրապետող ձայնով մը։

—Ինծի կը վերաբերի ատիկա, պատասխանեց Հիքթանէր անվարան։ Գիտցածս ճշմարտութիւն է, ձեր ներկայութեամբ, Օքսիւսի առաջին խօսքերով ու ձեր երկուքին բռնած ընթացքովը ապացուցուած...։

Ու միամտօրէն յարեց.

—Դեռ շատ մը բաներ կան զորս չեմ գիտեր. յետոյ պիտի իմացնէք ու բացատրէք ինծի...։ Բայց առայժմ, ինչ որ ալ ըլլայ այն պատճառը, որով ձեր նմաններէն հազարաւոր հոգի սպաննել տուիք ինծի, և որոնց ցեղէն ես ալ սերած եմ, կը յայտարարեմ թէ ալ ես չպիտի հնազանդիմ ձեզի։

Այդ հաստատ յստակութեամբ խօսքերը ընելէ յետոյ, Հիքթանէր նորէն ետ քաշուեցաւ, սիւնի մը կռթնեցաւ, ու աչքերը պայծառ, շրթունքները ժպտուն, համարձակօրէն կը խորհէր Մոիզէթի վրայ, որուն հնազանդած էր առանց հասկնալու և առանց իր ըրածը ըմբռնելու։ Հիքթանէր մեղմ ձայնով մը յարեց.

—Հիմա կը սպասեմ որ դուք խօսիք։

Ֆիւլպէր և Օքսիւս բոլորովին շուարած էին։ Երկուքն ալ կը ջանային լուսաբանել թէ ինչպէս և ինչո՛ւ պատահած էր այդ անհաւատալի բանը, որով Հիքթանէր իմացած էր մարդկային ցեղէն ըլլալը։ Կը կռահէին թէ Հիքթանէր մարդու մը հանդիպած և անկէ իմացած ըլլալու էր։ Բայց քանի մը ժամուան մէջ տեղի ունեցած ըլլալու էր ատիկա։ Կորուսեալ կղզիին վրայ միայն կրնայ եղած ըլլալ այդ բանը։ Արդ, ո՛չ մէկ բնակիչ դուրս ելած չէր։ Օքսիւս և Ֆիւլպէր ապահով էին այդ մասին։ Թերեւս Սէվէրաք...։ Բայց ինչ հաւանականութիւն կար որ ճարտարագէտը, դիպուածաւ Հիքթանէրի հանդիպած, կըղզիին ժայռերուն վրայ, հաճոյք զգացած ըլլար անոր յայտնելու մարդկային ծագումը...։ Այդ պարագային՝ Սէվէրաք պիտի փութար յայտնել նաև թէ ի՛նչպէս նորածին տարաբեր էակ մը մարդաձուկ մը դարձած էր...։ Մնաց որ՝ Սէվէրաք ու Հիքթանէր ե՞րբ կրնային հանդիպած ըլլալ իրարու։ Կէս օրէն ետքը ըլլալու չէր, քանի որ Ֆիւլպէր շատ լաւ գիտէր թէ Սէվէրաք սենեակէն դուրս ելած չէր։ Գիշերը հանդիպած ըլլալու էին, մինչ Ֆիւլպէր անձաւին մէջ կը գտնուէր, իսկ Օքսիւս՝ աշխատանոցը։ Բայց անըմբռնելի կը մնար սա բանը թէ ինչո՛ւ Սէվէրաք չէր պարզած բուն խնդիրը և իր կէս յայտնութեան պատճառը...։ Ո՛չ, Սէվէրաքը ըլլալու չէր։

Ուրեմն ո՞վ էր։

Ֆիւլպէր բոլոր այդ խորհրդածութիւնները ըրաւ արագօրէն, Հիքթանէր լռելուն պէս։ Բայց այդ խորհրդածութիւնները ոչինչ կը լուսաբանէին, և իր թաքուն շուարումը այն աստիճանին հասած էր որ Ֆիւլպէր ինք ալ չէր գիտեր թէ ի՛նչ պատասխանէ Հիքթանէրի։

(Շարունակելի)

կէցներէ։ Հազիւ թէ զօրաբաժինը յառաջանալ սկսած էր, ամրոցները ձեռնարկեցին ամրակածելու Ռիֆցիներու բազմաթիւ խումբեր, որոնք Թիկէր-Պաթէնի և Թօրիլ-Պաղի կողմերը կը տեսնուէին, և սակայն սկսան ամէն կողմերէ դէպ ի լեռը փախչիլ. ուրիշ խումբեր ալ ցիրուցան եղան։ Ժամ 7ին զօրաբաժինը երկու թեւի բաժնուեցաւ. աջ թեւը չարունակեց իր գնացքը դէպ ի հիւսիս. ձախ թեւը դէպի արեւելք դառնալով իսկոյն գրաւեց լքուած բանակատեղը՝ յետոյ լերան գագաթը ելաւ և ձեռք անցուց հին բերդը, ուր ոչ ոք կար. ապա վար իջաւ։ Ռիֆցիները անմիջապէս սկսան կրակ բնել Սպանիացիներուն ճակատին դէմ, որ երկրորդ կիսաբաժինէն կը բաղկանար, սակայն հեծելազօրքերը ցրուեցին Ռիֆցիները։ Երկրորդ անգամ այս վերջինները հաւաքուեցան լերան երկրորդ գագաթին վրայ, բայց հին բերդը դըրուած թնդանօթները ցիրուցան ըրին զանոնք։ Սպանիացիներուն աջ թեւը նոյն միջոցին կրակ բրաւ Թալէնդի Մարոքցիներուն վրայ, որոնք տասը վարկեանի չափ դիմադրելէ ետքը սպիտակ դրօշ պարզելով անձնատուր եղան։ Սպանիացիները, զանազան մասերու բաժնուած, իրենց գնացքը չարունակեցին՝ գետակին երկայնքէն անցնելով դէպ ի ծով։ Ձախ թեւը գրեթէ ընդդիմութեան չհանդիպեցաւ։ Ռիֆցիները սպանիական զինուորներուն դէմ կ'ելլէին սպիտակ դրօշներ պարզած, խաղող, հաւկիթ ու կաթ նուիրելով և ծնրադիր ներողութիւն խնդրելով։ Երեք հազար Ռիֆցիներ, սակայն, բուռն ընդդիմութիւն մը ըրին. թնդանօթներով երեք անգամ դիրքէ դիրք հալածուեցան, բայց Կուրուկու լերան մէկ սարին վրայ ամրացած էին անոնք, սեպաձեւ ժայռերէ կազմուած. հոն երեսի վրայ պառկած կրակ կ'ընէին՝ հազար երկու հարիւր մէթր հեռաւորութենէն հարցած պարպելով. անոնց գլուխները կը տեսնուէին ժայռերուն մէջէն, բայց լաւ նշան չէին կրնար առնել. այսու հանդերձ մէկ ժամուան միջոցին Սպանիացիներէն վիրաւորեալներ ու մեռնողներ եղան, մանաւանդ մէկ քանի սպաներ։ Քսան վարկեանի չափ միացի Սպանիացիներուն մէջ. տեսարանը վայրագ ու տրամադիք բան մը ունէր։ Թշնամիները դիւրաւ կը տեսնուէին և այնպէս կրակ կ'ընէին իբրաւ վրայ. խնողները գիտէին թէ ո՛վ էր զիրենք զարնողը։ Պատերազմ մը չէր որ կը կատարուէր, այլ մարդու կռիւ մը անձնական կամքերու և տպաւորութեանց իբրև արդիւնք։ Եւ այդ ամէնուն վրայ կատաղի պատերազմ մը, թանձր մուխ մը, ձայներ, հրաղէնի պայթումներ, թնդանօթի գոռումներ և խոցող մարդեր՝ համազգեստնին կարմրած ու ձեռքերնին գլուխնին տարած։ Այդ աճարկու փոթորիկին մէջ կան վիրաւորեալներու փոխադրութիւնը, տառապեալներու աղաղակները, մեռեալներու պրկուած մարմինները, և բժիշկը, թեւերը սօթտած, ձեռքը մկրատ մը՝ կտրելով ու պատռելով։ Ժամը 6ին Ռիֆցիները ո՛չ միայն մինչ իրենց դիրքը կը պահէին, այլ նոյն իսկ յառաջանալ ալ կը սկսէին։ Սպանիացի թղթակցի մը հետ ձիով ետ դարձանք Ռիֆցիներուն գիծերուն մէջտեղէն՝ այս հեռագիրը ղրկելու. Մաւզերի վեց գնդակ մեր խիստ մօտէն անցան. մեր ձիերուն արագընթացութեանը չնորհիւ միայն կրցանք կեանքերնիս ազատել։

— Ուրիշ հեռագրի մը նայելով՝ այդ ճակատամարտին մասնակցած են 4000 Ռիֆցիներ, որոնց 1500ը՝ ձիաւոր. կորուստնին 400 հոգի է, որոնց մէկ քանին պետեր էին։

ՊԵՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրէ Թանի թըղթակիցը.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքիի կողմէ Պերլինի տրուած կարճատեւ այցելութեան մասին, որու միջոցին ռուս դեսպանատան մէջ ճաշեց Գերմանիոյ նախարարապետին հետ, Քէօլց Զայթունգ կ'ըսէ թէ տեսակցութեան միջոցին մասնաւոր խօսակցութեան առարկայ չէ եղած նեղուցներու խնդիրը, այլ թէ Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ միջև համաձայնութեան մը ճամբաները պատրաստուած են Պալքաններու մէջ անջատ պարագաներու մասին։ Քէօլց Զայթունգ այնպէս կը նկատէ թէ Գերմանիոյ նախարարապետը, Վիէննա գըտնուած միջոցին, եթէ կարենայ Վիէննան ու Բեդերսբուրգը հաշտեցնել, բարեբաստիկ արդիւնքներէն մէկը պիտի ըլլայ Պ. Իզվոլսքիի հետ իր հանդիպումին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ.— Թանի սա հեռագիրը ստացած է Պերլինի իր թղթակիցէն.— Գերմանիոյ մեծ ռազմափորձերուն առաջ բերած ընդհանուր տպաւորութիւնը չատ լաւ կ'երեւայ։ Հետեւակ զինուորներու տոկունութիւնը ընդհանուր սքանչացում կը պատճառէ, հակառակ անոնց սպառազինութեան ծանրութեանը և համազգեստներուն նուազ գործնական ըլլալուն։ Հագուստը չատ տաքցնող է, սակայն կօշիկները գոհացուցիչ են։ Զինուորական սպաները չատ կը գովեն խոհանոցի նոր սպասները և կը գովեն մատակարարութիւնը, որ կատարեալ գոհացում պատճառած է իրենց։ Ռազմափորձերու միջոցին սպայակոյտը միշտ հոգածու եղաւ արժանապատուութեան հակառակութիւններ առաջ չբերելու ներկայ գտնուող օտարազգի զինուորական սպաներու միջեւ։ Աւստրիա և Թուրքիա սպայակոյտի մէյմէկ բարձրաստիճան սպայ ունէին՝ մանաւորաբար ընկերացող ֆոն տէր Կոլց զօրավարին, որ ռազմափորձերուն իրաւարարն էր։ Այդ երկու սպաները կրնային գործողութեանց հետեւիլ իրենց բոլոր մանրամասնութիւններովը, զերծ արարողական պայմաններէն՝ որոնք յաճախ կը դժուարացնեն օտարազգի սպաներուն չարժումները։ Այդ մասնաւոր չնորհը չատ գնահատուեցաւ Վիէննայի ու Կ. Պոլսոյ սպայակոյտերուն կողմէ։ Միւս կողմէ միշտ հոգ տարուեցաւ որ Պավիէրայի ու Բրուսիոյ զինուորները դէմ առ դէմ չգան։ Պավիէրացիները միշտ իրենց դէմ Պավիէրացիներ կը գտնէին։ Այս պարագան առիթ ընծայեց կատակաբանութիւններու բրուսիացի սպաներուն, որոնք այդ ռազմափորձերուն համար կ'ըսէին թէ եղբայրասպան պատերազմ մըն է հարաւային Գերմանիոյ օժանդակ զինուորներուն։ Սպայակոյտին նպատակն էր Բրուսիացիներուն և Պավիէրացիներուն միջեւ արժանապատուութեան զգացումը գրգռել, առանց վտանգելու երկու բանակներուն մտերմութիւնը։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովը ընդունեց վերջին յօդուածները ելմտական օրինագծին՝ եկամուտի տուրքերուն և տուրքերու յաւելման մասին։

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ Թէօթօքիսի կուսակից երեսփոխաններուն միջեւ անհամաձայնութիւնը կը չէջուի։ Այդ պատճառով է որ Պ. Թէօթօքիս որոշած է Աթէնք երթալով Երեսփ. Ժողովին նիստերուն ներկայ գտնուիլ, որպէսզի իր կուսակցութիւնը բոլորովին չլուծուի։ Իր կարծիքներուն վրայ հաստատ պիտի մնայ, բայց պիտի յայտարարէ որ բոլոր երեսփոխաններուն պարտականութիւնն է օժտել կառավարութեան և քուէարկել երկրին բարձրացմանը անհրաժեշտ նկատուած օրինագիծները։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Հեռագրական լուրերու նայելով, Հանիայի մէջ մեծ ուրախութիւն պատճառեր են այն զրոյցները թէ մեծ տէրութեանց պաշտպաններէն դեսպանախորհուրդ մը պիտի գումարուի՝ Կրետէի վարչական ձեւը որոշելու համար։

— Բէթիմոյի մէջ, վերջերս, երկու իսլամներու սպանութեանը համար բռնուեցաւ թէ պարզ ոճրագործութեան մը արդիւնք է։ Իգտամ կ'ըսէ թէ այս անգամ Հանիայի մէջ ուրիշ իսլամի մը սպաննուիլը խնդրոյն ուրիշ երեւոյթ մը տուած ըլլալով, արտաքին գործոց նախարարութիւնը պաշտպան տէրութեանց դիմած է, որպէսզի այդ կարգի յուզիչ դէպքերու պատճառ չտալու համար սպանութեան այդ գործին առթիւ մանրազնին քննութիւն կատարուի։ Բ. Դուռը այդ մասին մեծ տէրութեանց հաղորդելիք իր շրջաբերականին մէջ պիտի ըսէ թէ այդ ոճիրներուն նպատակն է երկիւղ ազդել Կրետէի իսլամներուն՝ որպէսզի կղզին հեռանան. արդէն Բէթիմոյէն արտագաղթ մը սկըսած է։

— Եէնի Կազէդա կ'ըսէ թէ դեսպանախորհուրդին գումարմանը նկատմամբ դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ։

ԵԷՄԷՆԻ ՎԻՃԱԿԸ.— Նախարարաց Խորհուրդը կիրակի գիշերուան իր նիստին մէջ խորհրդակցութիւն կատարեց Եէմէնի և մանաւանդ Ասիրի կողմերը արաբ ցեղերը բոլորովին հնազանդեցնելու մասին։ Կուսակալը տեղեկագրեր է որ այդ նպատակը ձեռք բերելու համար հարկ է պաշարման վիճակ հրատարակել նոյն նահանգին մէջ, սակայն դեռ որոշում մը տըրուած չէ։

—Ապտ-իւլ-Մէճիտ յածանաւակը և Պերքի Սաթվէթ Թօրփիլաձգալը Եէմէնի եզերքները ժամաներ են։

ԽԸՐԳԱՅԻ ՇԷՐԻՖ.— Սուլթանը, երեկ ժամը 5 1/2ին, Տոլմա Պաղչէի պալատէն Սէօյիւտլի չոգենաւով Սէրայ Պրռունը գնաց, ուրկէ կառքով Թօփգափու պալատը ժամանեց՝ կայսերազուն իշխաններու և պալատականներուն հետ։ Կէս օրուան աղօթքէն ետքը, Սուլթանը, աջ ձեռքը բռնած Մարգարէին սուրը, Րէվան Օտասը մտաւ. յետոյ Սուլթանը և ուրիշ պաշտօնատարներ Խըրգայի Շէրիֆը փոխադրեցին նոյն սենեակը։ Քիչ վերջը կայսրը գնաց Այասօֆիայի մզկիթը, ուր կրօնական ընթերցումներուն ներկայ գտնուեցաւ, իրիկուան աղօթքը կատարեց և յետոյ Թօփգափու պալատը երթալով, անկէ Տոլմա պաղչէի պալատը դարձաւ։ Այսօր Խըրգայի Շէրիֆի յարկաբաժինը պիտի մաքրուի և վաղն ալ վարդի իւղով պիտի օծուի։ Հինգշաբթի, Ռամազանի 15րդ օրը, Խըրգայի Շէրիֆի պաշտօնական հանդէսը պիտի կատարուի։

ՄԱՔՍԵՐՈՒ ՅԱՒԵԼՈՒՄԸ.— Լոնտոնի օսմ. դեսպանը հեռագրեց Բ. Դրան թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը կարգ մը ընդունելի պայմաններով հաւանած է մաքսերը հարիւրին տասնըմէկէն տասնըչորսի բարձրանալուն։

—Ռուսիոյ դեսպանը, երէկ, Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցելով, մաքսերու յաւելման խնդրոյն համար օսմ. չահերուն համապատասխանող յայտարարութիւններ ըրեր է։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը, երէկ, Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցելով և յայտարարելով որ Ուրմիա գտնուող օսմ. զինուորները դէպի առաջ երթալ սկսած են, խնդրեր է այդ մասին որոշում մը տալ։

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ պատասխանատուութիւնը սահմանող կանոնագիրը, իւրաքանչիւր նախարարի կարծիքը լսելէ ետքը, Նախարարաց Խորհուրդին պիտի ներկայացուի։

ՏԷՐՍԻՄԻ ՎԻՃԱԿԸ.—Տէրսիմի մէջ կատարուող զինուորական գործողութիւնները աւարտած ըլլալով, Դ. զօրաբանակին հրամանատար Իպրահիմ փաշա Երզնկա վերադարձեր է։ Պատերազմական նախարարութեան մէկ տեղեկագրին վրայ, ձեռնհաս պաշտօնարանին գրուեցաւ ժամ առաջ ձեռնարկել բարենորոգման գործողութեանց, որպէսզի Տէրսիմի մէջ քաղաքակրթական գործը սկսի և կառավարութեան ազդեցութիւնը հոն ալ ամրապնդուի։

—Դ. Զօրաբանակին հրամանատարը հեռագրեց Բ. Դրան թէ Հայտէրանլը Աշիրէթին մեծ մասը թէեւ նուաճուած է, բայց ատոնց հոն մնալը անյարմար ըլլալով, հարկ է ամէնուն ալ նուաճումին ձեռնարկել։ Մազկերտի կառավարիչն ալ հեռագրեր է թէ ձմեռը մօտեցած ըլլալով ամբողջ Աշիրէթ մը պէտք չէ հալածումի ենթարկել և Պարսկաստան փախչողներուն ալ ներում չնորհելով զանոնք ալ հնազանդեցնել։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՅ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ.—Դատական պաշտօնատան վերակազմութիւնը աւարտեցաւ։ Խորհրդական Քօսթաքի էֆ. հանգստեան կոչուեցաւ։ Վըճռաբեկ ատեանի անդամ Ստեփան էֆ. Գարաճեան Հուգուգի գործերու տնօրէն անուանուեցաւ։ Վճռաբեկ ատեանին անդամ Թադէոս եւ Գաբրիէլ էֆ.ները վերահաստատուեցան իրենց պաշտօնին մէջ։ Վերաքննիչ ատեանի անդամ անուանուեցաւ Սելանիկի դատական քննիչ Ցարութիւն էֆ. Մասթիչեան։ Փաստաբան Գրիգոր էֆ. Մինէճեան վերաքննիչ ատեանի ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ։ Առեւտրական Ա. դատարանի նախագահ եղաւ ելմտական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդականի նախորդ օգնական Յովհաննէս պէյ Ալիքսանեան և անդամ անուանուեցաւ փաստաբան Վռամչապուհ էֆ. Մանուկեան։ Հրանտ էֆ. Ասատուր ծովային առեւտրական դատարանին անդամ անուանուեցաւ։ Բերայի դատարանին գործադիր պաշտօնեայ ընտրուեցաւ Երուանդ էֆ.։ Էօրէնէէի դատական քննիչ Միսաք էֆ. Մակարեան Բերայի դատարանին մէջ հաշտաքննիչ դատաւոր եղաւ։ Բերայի նօտար (Մուգավելաք մուհարրիրի) անուանուեցաւ Դօսօվայի ջնջուած արտասովոր դատարանին անդամ Սարգիս Գարաքոչ էֆ.։ Էնկիւրիի նախնական դատարանի ընդհ. դատախազ անուանուեցաւ Էօրէմիթի նախնական դատարանի ընդհ. դատախազի օգնական Միքայէլ էֆ.։ Ատանայի առեւտրական դատարանին նախագահ կարգուեցաւ Այտընի վերաքննիչ ատեանի անդամ Գրիգոր էֆ.։ Սեբաստիոյ փաստաբաններէ՝ Գէորգ Մեծատուրեան էֆ. Էրզրումի նախնական դատարանի ընդհ. դատախազ եղաւ։ Պէրութի վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազ անուանուեցաւ Տրապիզոնի առեւտրական դատարանի նախագահ Գէորգ Զիքրի էֆ.։ Արշիպեղագոսի պատժական դատարանի նախագահ անուանուեցաւ Էնկիւրիի և Գոնիայի դատական քննիչի նախորդ օգնական Գրիգոր էֆ. և առեւտրական դատարանի նախագահ՝ Կ. Պոլսոյ փաստաբաններէն Ստեփանեան էֆ.։ Գոնիայի նախնական դատարանին ընդ. դատախազ՝ փաստաբան Յակոբ Իսմիրլեան էֆ.։ Ցայսերէն հազիւ քանի մը հոգի կոչուած են դատական պաշտօններ վարելու։

ՏԱՍՆՈՐԴԻ վարձակալութեանց համար նոր կանոնագիր մը պիտի պատրաստուի։

ՈՍԿԵՂՋԻՒՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ.— Շիրքէթի Խայրիէյի վարչութեան կողմէ պատգամաւորութիւն մը, երէկ, հանրօգուտ շինութեանց նախարարին ներկայանալով, յայտարարեց թէ Ոսկեղջիւրի չոգենաւերուն մենաշնորհը կը խնդրէ ամէնէն չահաւոր պայմաններով։ Այդ մասին յանձնաժողով մը կազմուեցաւ հարկ եղած որոշումը տալու համար։

ՆՈՐՔԻՆ ապրանքները թէեւ մաքսէ զերծ են, բայց երբ օտար երկիրներ ղըրկուին՝ յայտագիր մը (պէյաննամէ) պիտի պահանջուի։

ՊԷՅԼԷՐՊԷՅԻ պալատը գարնան պիտի նորոգուի։

ՊԵՏԱՒԱՆ Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին անդամ Զարեհ էֆ. Տիլպէր վերահաստատուեցաւ իր պաշտօնին մէջ։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Բիւակիւլլիօղլը աւազակները, որոնք տարիներէ ի վեր այդ կողմերը կ'ասպատակէին, Դերջանի չրջակայքը տեսնուելով, իսկոյն զինուորներ ղրկուեր են զանոնք ձերբակալելու, բայց գիւղացիները անոնց տեղը ցոյց տալու կը վախնան։ Հեռագիրը կը յարէ թէ մէկ կողմէն խիստ հալածման և միւս կողմէ վերջերս հրատարակուած ընդհանուր ներման կանոնագրին հետեւանքով յուսալի է որ աւազակները կառավարութեան անձնատուր ըլլան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ դեսպանը, երէկ, մէկ ժամու չափ տեսակցեցաւ ներքին գործոց նախարարին հետ։

ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ կանոնագիրը վաւերացաւ կայս. Իրատէով։ Պէտք եղած տեղերը ծանուցուեցաւ երեկուընէ սկսեալ գործադրելու նոյն կանոնագրին տրամադրութիւնները։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ կողմէ կատարուելիք մէկ միլիոն ոսկիի փոխառութեան համար հրաւիրուած սեղանաւորները, երէկ, նոյն պաշտօնարանը գացին, ուր ներկայ էր նաեւ ելմտական նախարար Ճավիտ պէյ։ Պայմանները հինգշաբթի օրը պիտի հաղորդուին այդ սեղանաւորներուն, որոնք յետոյ իրենց առաջարկութիւնները պիտի ներկայացնեն գոց պահարաններով։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ.— Սապահ սոյնդ աղբիւրէ առնելով կը հերքէ այն լուրը թէ Ծերակոյտին նախագահ Սայիտ փաշա Երոպա ուղեւորելուն առթիւ կառախումբով Էտիրնէէն անցած միջոցին, զէնք պարպուած ըլլայ այդ կառախումբին վրայ։

ՕՍՄ. ՄԱՄՈՒԼԻ ընկերակցութիւնը, չաբաթ օրը, ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյի նախագահութեամբ գումարուելով քննեց պատրաստուած կանոնագիրը, որ Թուրքերէնի ու Ֆրանսերէնի թարգմանուելով պիտի տպագրուի և բոլոր խմբագիրներուն պիտի բաշխուի՝ անոնց կարծիքները ստանալու համար։ Այդ կարծիքները հաւաքելու նպատակով յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որուն հայ անդամներն են Արեւելքի աշխատակից Մելքոն էֆ. Կիւրճեան և Սապահի խմբագրապետ Տիրան էֆ. Քէլէկեան։

ՕՍՄ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ վարիչները, երէկ, գումարուեցան Սըր Ա. Պլոքի տունը և ներքին կանոնագրին պատրաստութեանը, քօմիսէրներուն անուանմանը և Պանքայի համար տեղ մը սահմանելու մասին խորհրդակցեցան։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ առնուելիք բոլոր զինուորները տասնվեց վաշտ պիտի կազմեն։

ՍԻՐԻՔԻ մէջ Լամպօ անունով Յոյն մը, չկրնալով ամուսնանալ իր սիրած աղջկան հետ, անոր տանը առջեւ վերջ տուեր է իր կեանքին ռեվոլվերով մը։

ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ մէկ գիւղին մէջ Արնաւուտ քահանայ մը սպաններ է Յոյն քահանայ մը։

ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ.— Մեծ տէրութեանց դեսպանները հրահանգ ստացած են իրենց կառավարութիւններէն՝ օգնել օսմ. կառավարութեան իր վերանորոգման գործին մէջ և ամէն յարմար դիւրութիւն ընծայել։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ պուլկար գիւղացիներու չարժումին հետեւանքով, մասնաւորաբար սահմանագլուխին վրայ, օսմ. կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է ամէն հաւանականութեան դէմ։ Պաշտօնակցի մը արժանահաւատ տեղեկութեանց նայելով, Պուլկարները գաղտնապէս ու գործօն կերպով կ'աշխատին սահմանագլխին վրայ, ուր մեծ պատրաստութիւններ տեսած են։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Այս միջոցին ազգասիրութիւնը աճուրդի հանուած է. աւելի տուողը անկէց մաս մը կ'առնէ համը նայելու, տեսակ մը հասարակաց կարկանդակ, որմէ կտոր մը բրցնողը կ'ելլայ կը կայնի բարձր տեղ մը և կը ցուցնէ զայն չունեցողներուն, ուռուցիկ պերճեթումով մը, թարթափանիկ սնքացումով մը, որ համարժէք է չաքարի հատիկով մը հարստացած տղու ժեստին. «օ՛ն, ես չաքար ունիմ դուն չունի՛ս եա։» Այս մեծադղորդ ազգասիրութեան միացո՛ւր նաեւ լրագրական պարկեշտութեան մը պիտակը և կ'ունենաս առաքինութեան գլուխ գործոց մը, որուն առջեւ անկարելի է որ պատկառանքով չեցուիս և զմայլանքով չուռննաս։ Հրապարակին վրայ ընթացիկ դրամը ա՛ս է հիմակ։ Ունեցա՞ր մի ազգասիրութիւն, և այդ ստացուածքդ ցուցուցի՞ր մի հանրութեան չտեսն ձեւերով, կրնաս գիչերը հանգիստ քնանալ՝ որովհետեւ բաւական փառաւորուած ես և քիչ մըն ալ անմահացած։

Այս նորելուկ ազգասիրութեան ցնցող օրինակներէն մէկուն հանդիպեցայ երէկ, Բերայի մայթէն անցած ատենս՝ յօրանջելո՛վ կզակներս ջարդելու չափ, երբ ծխավաճառի մը առաջոյին վրայ լրագրի մը անունը կարդացի։ Այդ անունը չեմ խօսր, վասն զի այս միջոցին փափաք մը ունիմ խորհրդաւոր ձեւեր առնելու. որպէս զի բրովոքացիա ընեմ, խուժաններ ոտքի հանեմ, կոտորածներ կազմակերպեմ և նոր նոր Ատաններ ստեղծեմ։ Մնաց որ, ես և ինծիպէսները եթէ այս կարգի ազգատեացութեան ցոյցեր չընենք՝ բո՛ւն, ճշմարիտ, տիպար ազգասէրները ի՛նչպէս պիտի անջատուին, դուրս ցցուին, երեւնան։ Ո՛չ, այդ թերթին կամ թերթիկին անունը չեմ խօսր, որպէս զի ռէքլամ ըրած ըլլամ իրեն՝ հասարակութեան հետաքրքրութիւնը գրգռելով, ամբոխին բնազդները չարժելով, և որպէս զի իրական ծառայութիւն մը մատուցած ըլլամ «ետեւէն ու առջեւէն դըրամագլխէ զուրկ» այդ աննշան ու արկածախնդրական ձեռնարկութեան։ Ձանձրոյթս փարատելու միտքով, տասնոց մը կը զոհեմ ու կ'առնեմ հատ մը։ Զահանդեցուցիչ վերնագիրներ։ Քանի մը էջ դարձնելով՝ ամէնէն հրապուրիչին կը հանդիպիմ. «անպարկեշտութիւն մը»։ Ա՛, այո՛, կ'արժէ կարդալ. մեռելոցի օրով պարկեշտութեան քարոզ մը անգնահատելի ժամանց մը չէ։ Ու կը կարդամ։ Լմնցնելէս յետոյ, արդէն իսկ ամբողջ էութեանս մէջ հոգեբանական փոփոխութիւն մը, բարոյական յեղաշրջում մը, վերջապէս առաջ եկած էր բան մը, որ ցարդ անծանօթ էր ինծի։ Տպաւորութիւնը այնքան խորունկ եղաւ որ քիչ մը ուշ սթափեցայ, եւ սկսայ տրամաբանել։ Փորձառու և հոգեբան մարդ մը ճանչցած եմ որ չատ հեղ քմծիծաղով մը կ'ըսէր. «պարկեշտութեան վրայ չատ խօսողներուն պարկեշտութենէն վախցէ՛ք»։ Հակառակ այս չատ խորին ճշմարտութեան, առանց վախնալու կ'որոշեմ այս պարկեշտութեան աւուր պատշաճի քարոզին վրայ։ Խնդի՞րը ինչ է։ Կ'արժէ զայն ի վեր հանել հոս, մանաւանդ այն պատճառով որ Արեւելքի մէկ կաֆը պատճառ պիտի ըլլայ եղեր որ իսլամ խուժանը ոտքի ելլայ և հայ արիւնը նորէն սելերու պէս վազէ։ Կը տեսնե՞ք վտանգը, որուն առջեւը առնելու կը փութայ «ետին առջին դըրամագլուխ չունեցող» թերթիկը։ Կը կանխեմ չնորհակալութիւններս և կը հրաւիրեմ ամբողջ ազգը որ երախտապարտ միայ անոր՝ անագին փորձանքէ մը զինքը փրկած ըլլալուն։ Այս ազգասիրական չարժումը չեմ կարծեր որ անծանօթ մընայ նաեւ պատմութեան։

Խնդի՞րը։

Անցեալ օր Սօֆիայի մեր թղթակիցը՝ պուլկար կէս-պաշտօնական Տնէվնիկ թերթէն առնելով մեզ ղրկած էր թղթակցութիւն մը, որ կը խօսէր գաղտնի քոնկրէի մը մասին՝ գումարուած Վառնայի մէջ։ Արդ, կիրակնօրեայ թերթիկը կ'ըսէ որ այդ թըղթակցութիւնը այդ ձեւով և առանց ո և է բացատրական ծանօթութեամբ հրատարակուելով սահմանուած է ըլլալու նորանոր կոտորածներու դրդապատճառ։ Այս հաւանական արդիւնքին հեռապատկերը վայրկեան մը իրաւ արիւնս սառեցուց երակներուս մէջ։ Խուժա՛ն, կոտորա՛ծ, թալա՛ն. պզտիկ բան չէր ասիկա։ Վառնայի մէջ գումարուած քոնկրէի մը լուրը պատճառ դառնայ ջարդերու։ Մարդուկը իր արիւնոտ գուշակութիւնը ընելուն առթիւ կ'ըսէ թէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է որ իր սովորական ընդհանուր ժողովը կը գումարէ։ Կը ցաւինք որ այս գումարման լուրը այսքան վարէն կուգայ և այսքան ուշ։ Ցըռուածագիրը կ'ըսէ թէ ամէն կուսակցական քոնկրէ գաղտնի կ'ըլլայ։ Ասիկա իր խելապատիկին մէջ ծնունդ առած է։ Միմիայն այն կուսակցութեանց գումարումները գաղտնի կ'ըլլան, որոնց կազմ. կերպութիւնը գաղտնի է։ Դաշնակցութիւնը գաղտնի՞ կազմակերպութիւն է, յորմէ յետէ օսմ. սահմանադրութիւնը հռչակուեցաւ, կուսակցական ծրագիրները հրապարակուեցան, դիտաւորութիւնները յայտարարուեցան և նոյնիսկ Օսմ. Քոմիթէին հետ համերաշխութեան դաշինք մը կնքուեցաւ։ Գաղտնի՞ մի. դեռ քանի մը չաբաթ առաջ Սելանիկի մէջ գումարուեցան պուլկար գիւղացիները, ափաշկարէ. Օսմ. Քոմիթէն նմանապէս գումարուեցաւ, առանց գաղտնի ո և է հանգամանքի, միայն բնականաբար դռնփակ. բայց ամէն պարագայի մէջ օսմ. հողի վրայ։ Եգիպտոսի անկախութեան հետամուտ ազատական քոմիթէն, յեղափոխական հանգամանք ունենալով հանդերձ, Ժընէվի մէջ գումարուեցաւ վերջերս, նոյն իսկ կանխաւ ծանուցանելով իր գումարումը: Եթէ Դաշնակցութիւնը իր ընդհ. ժողովը կը գումարէ ոչ-օսմ. հողի վրայ, ամէն խորհրդաւոր ու գաղտնի ձեւերով շրջապատելով ինքզինքը, անանկ որ թղթակիցներ հոգի տան գիտնալու թէ ո՛վ են այդ մարդիկը, ի՛նչ կ'ընեն Վառնայի մէջ, եւայլն, որո՞ւնն է յանցանքը: Շատ ապշեցուցիչ բան է պահանջել հայ թերթէ մը, որ առնուազն չարտատպէ ուրիշ թերթէ մը լուր մը, որ կը վերաբերի այսինչ տեղը գումարուած գաղտնի ժողովի մը, որուն ո՛վ, ի՛նչ ազգէ ըլլալը censé չէ գիտնալու ցորչափ հրատարակուած չէ առիկա: Բրովոֆացիաէ այդ աստիճան վախցող մարմին մը ինքզինքը այդքան խորհրդաւոր ձեւերով շրջապատելու չէր. Վառնայի մէջ գաղտնի ժողով գումարելով, ո և է կուսակցութիւն ինքզինքը անապատային առանձնութեան մէջ կը կարծէ: Զարմանալի բան. բուն բրովոֆացիան ո՞րն է. այդ հետաքրքրաշարժ ու ծածուկ ձեւերով ժողով գումարե՞լը թէ այդ տեսակ գումարման մը լուրը հաղորդելը՝ առանց անուանելու կուսակցութեան անունը: Եւ թերթիկին խելացի ու հայրենասէր գրողը գուցէ կը կարծէ թէ աշխարհիս վրայ միակ հայ թերթեր կան լուր հաղորդելու համար: Խեղճը եթէ գիտնար թէ այդ լուրը նոյն խորհրդաւոր ձեւերու տակ ուրիշ թերթեր, նոյն իսկ Թուրք թերթերը, Iqdam օրինակի համար, ծանուցած էին երբ թէ կարգ մը պուլկարներ և օսմանցիներ ժողով կը գումարեն Վառնայի մէջ, անշուշտ խուժան ոտք հանելու, կոտորած պատճառելու դիտումներ չպիտի վերագրէր մեզի: Մենք հարկաւ կը հաւատանք թէ Դաշնակցական գումարումը ո և է դաւադրական հանգամանք չունի: Բայց քանի որ այսպէս է, ի՛նչ հարկ կար, կը կրկնենք, գաղտնի հանգամանք մը տալ գործին և ի զուր կասկածներ հրաւիրել, և յետոյ աս ու ան թերթերուն վրայ յարձակիլ և անհարկի նախատինքներ ու բրովոկացիաներ ընել: Դաշնակցութեան Պոլսոյ օրկանը կրնար՝ ամէն անպատեհութեան առաջքը առնելու համար՝ ծանուցանել ժամանակին թէ Դաշնակցութեան սովորական ընդհանուր ժողովը այս տարի Վառնա տեղի կ'ունենայ. ո՞րքան բնական բան մը պիտի ըլլար առիկա: Եւ Azatamars իր այսօրուան թիւին մէջ երէկուան թերթիկին այդ խմբծանքը արտատպելուն առթիւ է միայն որ կ'աճապարէ հաստատել թէ Վառնա գումարուածը Դաշնակցութեան սովորական ընդհանուր ժողովն է: Եթէ, ուրեմն, այս պարագան առանց ո և է անպատեհութեան հիմակ կարելի է հրապարակել, ասկէց ամիս մը առաջ ալ հրապարակելուն մէջ անպատեհութիւն չպիտի ըլլար, ու այս բոլոր իրարանցումը, լրագրական բախումները, բրովոկացիաները և ենթադրուած խուժանային գրգռումները տեղի չպիտի ունենային, եւ երէկուան կակոզին մէկն ալ չպիտի ըլլար վրանքաց ու ծիծաղելի փութկոտութեամբ մը ազգասիրութեան և պարկեշտութեան դասեր տալ աջեւահեակ, տասնըհինգօրեայ դադարի մը մոռացումին մէջ ուզելով խղդել Դաշնակցութեան դէմ իր ապուշ յարձակումները և սադրանքները: Այս հակասութիւնը արդէն ցոյց կուտայ թէ անփորձ տղայ մըն է որ գործը ձառը փաթթեր է՝ կարեւորութիւն մը տալու համար ինքզինքին և անոր ասոր աչքը մտնալու համար: Եւ անշուշտ սատոր անձին ո և է նշանակութիւն ընծայելով այս քանի մը բացատրական տողերը գրելու չէի զիջաներ, եթէ Azatamars իր մէկ սխալը դարմանելու համար աւելորդ արտատպումի մը չի համակերպէր և աժեմին չաժեմին պաշտպանողականներուն պէտք չունենար՝ պաշտօնակից վարկաբեկելու տխուր դերակատարութեան մը համար. լուրջ օրկանի մը գործը չէ առիկա:

ԵՐՈՒԽԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.— Նախարարաց Խորհուրդի կիրակի գիշերուան նիստին մէջ Ս. Պատրիարքին հրաժարականին վրայ խորհրդակցութիւն կատարուեցաւ: Mechveret կ'ըսէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը նկատելով որ կառավարութիւնը միշտ հոգածու է հայ ազգին նկատմամբ, որոշած է պաշտօն յանձնել դատական նախարար Նէճմէտտին պէյի՝ պատասխան մը պատրաստել այնպիսի ձեւով մը որ թէ՛ փրկէ կառավարութեան արժանապատուութիւնը, և թէ գոհացում տայ Ս. Պատրիարքին պահանջումներուն: Դահլիճը կը յուսայ որ յարմար լուծում մը ձեռք պիտի բերուի: Հրաժարականի խնդրին վճաբանութիւնը պիտի շարունակուի յաջորդ նիստին մէջ: Այսօրուան Եենի Կազեթա կ'ըսէ թէ Նախարարաց Խորհուրդը ո և է որոշում չէ տուած պատրիարքարանի խնդրոյն նկատմամբ: Ուրիշ տեղեկութեան մը նայելով, Նախարարաց Խորհուրդը որոշած է ընդունիլ Դուրեան Սրբազանի պահանջումներուն կրօնական մասը, այն է դատապարտուած եպիսկոպոսներուն և քահանաներուն ազատ արձակումը, իսկ բոլորովին մերժել քաղաքային միւս պահանջումները, կ'ըսէ Լա Թիւրքի: Իսկ Ժամանակ կը գրէ թէ որոշուած է կառավարութեան յանձնել քաղաքային պահանջումներուն խնդիրը:

⁂ Դուրեան Սրբազան, երէկ, Եենի Կազեթայի մէկ խմբագրին հետ ունեցած տեսակցութեանը մէջ յայտարարած է թէ մինչեւ որ Ատանայի աղէտին բուն կազմակերպիչները չպատժուին խստիւ, իր հրաժարականը ետ չպիտի առնէ, և թէ այս մասին եղած պահանջումները արդարացի ըլլալուն, յոյս կայ որ կառավարութիւնը ամէն պարագայի մէջ պիտի ընդունի:

⁂ Թայմզ, Թուրքիոյ ներքին գործերուն նուիրուած խմբագրական յօդուածի մը մէջ, Ատանայի խնդրոյն և Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականին վրայ խօսելով, դիտել կուտայ թէ Դուրեան Սրբազանի պնդումը իր հրաժարականին վրայ՝ խելքի ու տրամաբանութեան հակառակ է, քանի որ օսմ. կառավարութիւնը խստիւ պատժած է Ատանայի ջարդին մէջ մաս ունեցողները: Անգլ. օրաթերթը կ'աւելցնէ թէ Ատանայի խնդրին մէջ օսմ. կառավարութեան բռնած ընթացքը պէտք է գոհունակութիւն պատճառէ Պատրիարքին ու հայ ժողովուրդին, որովհետեւ այդ ընթացքին շնորհիւ, Հայերը ապագայի մասին սա ապահովութիւնը ձեռք կը բերեն թէ Իսլամները այլ եւս այդպիսի ջարդ մը չպիտի ընեն: Թայմզ իր չափազանց լաւատես խորհրդածութիւնները կը վերջացնէ սա յաւելուն դիտողութիւններով. «Հայերը դեռ ի՞նչ կրնան ուզել: Ջարդի բուն դրդիչներուն պատժուի՞լը: Ենթադրելով որ այդ դրդիչներուն ո՛վ ըլլալը հասկցուի և անոնց յանցապարտութեան աստիճանը երեւան հանուի, Հայերուն ատելութեան ոգին և վրէժխնդրական զգացումը արդեօք գոհացում պիտի գտնե՞ն: Այդ մարդոց պատժուիլը միթէ պիտի ամրապնդէ՞ Հայերուն կեանքի ապահովութիւնը կամ պիտի կըրնա՞յ, իրենց հայրենակիցներուն հետ բարւոք յարաբերութիւնները աւելցնել: Անբանաւոր կերպով եղած պնդումը վտանգի չի՞ մատներ վերը յիշուած երկու պարագաները:»

ԱՆԱՏՕԼԸԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ Բ. Դրան մէջ որոշուած է Անատօլըի կարգ մը նահանգներուն վարչութիւնը յանձնել կարող և կորովի զինուորականներու, երկրին վերանորոգման գործը փութացնելու համար: Զինուորական կուսակալներ, միւթէսարըֆներ ու գայմագամներ պիտի կարգուին Փոքր-Ասիոյ այն նահանգներուն համար, ուր բնակչութիւնը մասամբ հայ է: Լա Թիւրքի այս տնօրինութիւնը համապատասխան կը գտնէ ազգին բաղձանքներուն և հայրենիքին համար ալ փրկարար:

ՌՈՒՍԱ-ԴԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ անցած հինգշաբթի օրը ժամուն բակը դիզուած 500ի չափ Կիլիկեցի գաղթականներն եւս, իրենց Կիպրոսի հայրենակիցներուն հետեւած, հեռագիր մը տալով Ռուսիոյ Ջարին՝ յայտարարած են թէ որոշած են ռուսադաւանութիւնը ընդունիլ և խնդրած են որ բոլոր զրկուին, իրենք Ատանա փոխադրելու և ռուս եկեղեցի մը հիմնելու համար:

Շատ ցաւալի, և կարծուածէն շատ աւելի ծանրակշիռ է այս խեղճերուն առած քայլը: Ջարդի վախին, մշտական անհարկումի տակ ապրելէն յոգնած հայութիւնը կը փորձէ այլեւս իր փրկութիւնը փնտռել օտար եկեղեցիներու պաշտպանութեանը մէջ:

Լուսաբեր-Արեւ

ՎԱՌՆԱՅԻ ԴԱՇՏՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.— Iqdam հետեւեալը կը գրէ իր այսօրուան թիւով. «Ասկէ առաջ գրեցինք թէ Վառնայի մէջ գաղտնի Համաժողով մը գումարած են կարգ մը Պուլկարներ և Օսմանցիներ: Վիեննայէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այդ Համաժողովը Հայերուն կողմէ կը գումարուի, բայց յայտնի չէ թէ ի՛նչ խնդիրներու վրայ կը խորհրդակցին հոն:»

ԱՏԱՆԱՅԷՆ Պատերազմական Ատեանին տուած հետեւեալ վճիռները վաւերացուած են կայս. Իրատէով.— Երեք տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է Խալիլ, որ հայ կնոջ մը պատիւը բռնաբարած էր: Անպարտութեան վճիռ՝ կառապան Ահմէտի նկատմամբ և երեք տարուան տաժանակիր աշխատութեան իր ծառան Ալի, որ փախած է: Ատոնք Թէնէքճեան Արթինի տան վրայ յարձակելով կինը սպաննելու դիտաւորութիւն ունեցած ըլլալու ամբաստանութեան տակ կը գտնուէին: Հարիւրապետ Շէվքէթ, խաֆիյէ ըլլալուն համար, զինուորական ասպարէզէն վտարուած է: Պիլանի Աթիգ գիւղին մէջ Հայերու տուները այրող, թալլող, և մարդ ջարդող անձեր, իրենց ոճիրը ապացուցուած ըլլալով հինգէն մինչեւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած են:

«ԼՈՒՍԱԲԵՐ-ԱՐԵՒ»ի կը գրեն Մերսինէն թէ ամսոյս 3ին Ատանայի Առաջնորդարանի մէջ պատահած է հետեւեալ դէպքը՝ — Վերջին դէպքերու միջոցին անծանօթ ձեռք մը կէս օխայի չափ վառօդ զետեղած է բազկաթոռի մը մէջ: Այդ օրը Տ. Գրիգոր և Տ. Արսէն քահանաները Առաջնորդարանը կը գտնուէին Արշակ անուն անձի մը հետ. այս վերջինը որ կը նստէր բազկաթոռին վրայ, սիկարի լուցկի մը կը ձգէ աթոռին վրայ և ահա վառօդը կը պայթի: Ինքը կը վիրաւորուի և քահանաներէն մէկն ալ թեթեւ վէրք մը կ'առնէ: Խնդիրը անմիջապէս կառավարութեան մօտ արձագանգ կը գտնէ և Պատերազմական Ատեանը կուգայ, հարցաքննութիւններ կը կատարէ և սենեակը կը կնքէ:

ԱՏԱՆԱՅԻ վարչական-պատուիրակներէն Ցակոբ Աչոտ եպիսկոպոս հեռագրով կը յայտնէ թէ իր պարտականութիւնները լմնցած ըլլալով՝ մեկնելու հրահանգ կը խնդրէ Ազգ. Պատրիարքարանէն:

ՈՒՐՖԱՅԷՆ հոգեւոր պետերը, մըխիթարը և Մեճլիսը Իտարէի քրիստոնեայ անդամները կը հեռագրեն ՀայոցՊատրիարքարան. «Ուրֆայի և Վիրան-Շէհիրի (Տիգրանակերտ) քրիստոնեայ ժողովուրդը, այսքան ատենէ ի վեր Միլլի Աշիրէթի պետ Իպրահիմի զաւակներուն և Սեւերէկի մէջ հաստատուած ու Սահմանադրութեան, ազատութեան ինչ ըլլալը չգիտցող կարգ մը աշիրէթներու սպառնալիքին տակ էր և է, և նոյն իսկ ասոնք օրը օրին մեր շրջականներու ժողովուրդը կը փճացնեն և անոր ծուծը կը քամեն: Վերջին ռէաքսիօնական դէպքին միջոցին թէեւ փորձեցին իրենց մտադրութիւնը յաջողցնել, սակայն շնորհիւ Ուրֆայի հեծեալ զօրագունդին սպաներուն և զինուորներուն՝ քրիստոնեայ ժողովուրդը ահաւոր տագնապէմը ազատեցաւ. այս պատճառով վերջերս շնորհակալութեան գիր մը ղրկուեցաւ Դրդ. զօրաբանակի հրամանատարին՝ որ հաղորդուի սպաներուն և զինուորներուն: Մէկ քան օր առաջ շշուկ մը ելաւ թէ Ուրֆայի մէջ գտնուող այդ զօրաբաժինը պիտի փոխադրուի ուրիշ տեղ. այս լուրը պատճառ եղաւ որ ժողովուրդը յուզումի մատնուի, որովհետեւ այն պարագային երբ այդ զօրաբաժինը մեկնի, քրիստոնեայ ժողովուրդն ալ իր ստացուածքները ծախելով ասոնց հետ մէկտեղ պիտի երթայ, հակառակ պարագային կը փճանայ յիշեալ աշիրէթներուն կողմէ: Հեռագիրը ստորագրողները կը խնդրեն թախանձագին որ պէտք եղած անմիջական դիմումները կատարուին այդ զօրաբաժինը Ուրֆայէ ուրիշ տեղ փոխադրել չտալու:»

ՍԱՄՍՈՆԻ Առաջնորդը կը գրէ Պատրիարքարան թէ մէկ-երկու շաբաթ առաջ Ամերիկայէն հոն հասնող Հայերու վրայէն զէնքեր գտնուած ըլլալով, բանտարկուած են:

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ ազգ. երեսփոխան ընտրուած է Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան:

ՓՈՐՁԱՌՈՒ և կարող դաստիարակուհի մը պատրաստ է պաշտօնավարելու ազգ. վարժարանի մը մէջ: Դիմել խմբագրութեանս: 3—3

✝

ՀԱՆԳԻՍՏ

Գերապատիւ Տ. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԿՐԵԱՆ
ԽԱՉԱԿԻՐ ԱՒԱԳ ՔԱՀԱՆԱՅԻ
Արժանաշնորհ աւագերիցու Ս. Եկեղեցեաց
ԲԵՐԱՅԻ

որ ննջեաց ի Տէր հաւատով, յուսով և սիրով, լցեալ զաւուրս առաքինի կենօք, Աստուածահաճոյ վարուք և բարեպաշտօն գործովք, ի սուգ և ի թախիծ համակեալ զզաւակունս, զազգականս, զբարեկամս, զբովանդակ անդամս Մկրեան գերդաստանի և զհամօրէն ժողովուրդն:

Կարգ Օծման կատարեսցի յետ վաղուի, Ձորեքշաբթի, ի 16րդ ամսոյս, յերրորդ ժամու առաւօտու, ի Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոջ Բերայի, մատուցմամբ Սրբոյ Պատարագի ի ձեռն Գերապատիւ Քարոզչին՝ Տ. Հմայեակ Ս. Եպիսկոպոսի: Իսկ հանդէս յուղարկաւորութեան ի հինգերորդ ժամու աւուրն:

Լուսաւորեսցէ Տէր զհոգի նորա և արժանի արասցէ փառաց յաւիտենից:

Բերա, 14 Սեպտեմբեր 1909

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄՈՒԼԷՆ, 25 սեպտ.— Ռեբիւպլիք ղեկաւար օդապարիկը, Պուրպօնէի ռազմափորձերուն մասնակցելէ յետոյ, Բարիզ դարձած միջոցին, Թրեվօլի և Վիլնէօվի միջեւ, մօթէօրը յանկարծ պայթեցաւ: Օդապարիկը քանդուեցաւ և մէջը գտնըւող չորս հոգին մեռան: Արկածը առաջ եկած է պտուտակին չեղումովը առանցքէն, որով պտուտակը օդապարիկին վրայ իյնալով՝ երկու տեղէն ծակած է զայն, 150 քիլոմէթր հեռուն իյնալով: Օդապարիկը չանթահարիչ արագութեամբ վար իյնած է:

ԲԱՐԻԶ.— Ռեբիւպլիքի արկածը մեծ յուզում առաջ բերաւ հոս: Պատուոյ Լէգէոնի պատուանշաններ պիտի տրուին չորս զոհերուն, որոնց յուղարկաւորութիւնը հանդիսաւորապէս պիտի կատարուի:

ՄԷԼԻԼԱ (Պաշտօնական).— Պէնի-Սաքարներու ցեղը կ'առաջարկէ հաշտութիւն կնքել: Այդ մասին բանակցութեանց ձեռնարկուած ըլլալով՝ զէնք չպիտի պարպուի անոնց բնակարաններուն վրայ, եթէ թշնամական արարքի մէջ չգտնուին:

ՄԱՏՐԻՏ (Պաշտօնական).— Սպանիացիները գրաւեցին Քազգանը՝ Սելուանի մէջ:

ՎԻԷՆՆԱ.— Կառավարութիւնը արտօնեց Սերպիան՝ հիւպատոսութիւններ հաստատելու Պոսնա-Հէրսէկի մէջ:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Կառավարութիւնը կանոնագիր մը հրատարակեց արքայական գերդաստանի անդամներու մասին. յարմար առթիւ Սքուբշինային պիտի ներկայացուի:

ՎԻԷՆՆԱ.— Հունգարիոյ նախարարապետ Տօքթ. Վէքէրլէ, կայսեր ներկայանալով, բերանացի հաղորդեց դահլիճին հրաժարականը:

ՄԷՍԻՆԱ.— Երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեցաւ:

ՎԻԷՆՆԱ, 26 Սեպտ.— Աթէնքէն հասած լուրերու նայելով, վտանգ կայ որ սպաները, առանց սպասելու Երեսփ. ժողովի գումարման, տիքթաթօրական կառավարութեան մը կազմութիւնը ուզեն, իրենց պահանջումները գործադրել տալու համար անյապաղ: Մեծ գրգռութիւն կը տիրէ ժողովրդեան մէջ: Աթէնքի շատ մը պանքաներ, տիրող անստոյգ կացութեան պատճառաւ, մեծ քանակութեամբ դրամ կը ղրկեն արտասահման:

ՄԷԼԻԼԱ.— Սպանիացիները գրաւեցին Նատօրը և շրջակայ բարձունքները: Բազմաթիւ Մաւրիկներ հնազանդութիւն յայտնեցին Սպանիացիներուն, 60 հրացան յանձնելով:

ՎԻԷՆՆԱ.— Մագնիսական սաստիկ փոթորիկներ Աւստրիոյ, Ռուսիոյ, Անգլիոյ, Շուէտի և Ամերիկայի մէջ ընդհատեցին հեռագրական ու հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները: Այդ երեւոյթները կը վերագրուին մէկ քանի տեղ երեւցած հիւսիսայգին:

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ Թագաւորին սպաննուած ըլլալու լուրը կը հերքուի:

ԱԹԷՆՔ, 27 սեպտ.— Գումարուած ժողովրդական հսկայ միթինկը մեծ յաջողութիւն գտաւ: 100,000 հոգիի չափ բազմութիւն մը խռնուած էր: Ներկայ էին բոլոր արհեստապետութիւնները և եկեղեցականներ: Արհեստապետութեանց նախագահ Պ. Բարաֆօզիս յայտարարեց թէ միթինկը քաղաքական նպատակ մը չունէր և արքայական գերդաստանին դէմ ուղղուած չէր, այլ կը ձգտէր ազգին տնտեսական, դատական, զինուորական, բարոյական և մտաւորական վերականգնումին: Յետոյ մասնակցողները Թագաւորին տրուելիք ուղերձ մը քուէարկեցին, որով երկրին մէջ բարենորոգումներու գործադրութիւնը կը պահանջէին: Բազմութիւնը յետոյ պալատ գնաց և իր կողմէ պատուիրակութիւն մը Թագաւորին ներկայացուց ուղերձը: Ներկիոս Ա. պատգամ ելլելով բանախօսութիւն մը ըրաւ և յայտարարեց թէ Երեսփ. ժողովը նկատողութեան պիտի առնէ այդ առաջարկները, և թէ կառավարութիւնը կը վայելէ իր վստահութիւնը: Թագաւորը ուրախութիւն յայտնելով եղած առաջարկներուն օրինաւոր ձեւին համար, յարեց թէ իր թագաւորութեան սկիզբէն ի վեր երկրին բարիքին համար աշխատած է, և կը փափագի որ ազգին վերածնութիւնը Սահմանադրութեան համաձայն ըլլայ: Թագաւորն ու նախարարապետը խանդավառութեամբ ծափահարուեցան: Ո և է անկարգապահութիւն չպատահեցաւ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		14/27 Սեպտ.
Օսմ. Թահ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	101 25
Ամենէն բարձր գին	»	101 27
Ամենէն վար գին	»	101 24
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Փր.	191 12
Ամենէն բարձր գին	»	191 75
Ամենէն վար գին	»	191 12
ԲԱՑՈՒՄ,		15/28 Սեպտ.
Օսմ. Թահ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	101 26½
» » » ժամկ. գին	»	101 26
Ռումէլի Երկաթուղի	Փր.	192 50
» » ժամկ. գին	»	92 50
Թրամուայ Կ. Պոլսոյ	»	440 —
Անատ. Երկթ. Պարտաթ. Ա. սերի	»	524 —
» » » Բ. սերի	»	521 —
» » [illegible]	Ֆ. Ա.	14 62

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ԹԸ ԵՈՒՆԱՅԹԸՏ ԳԱՈՒՆԴԻՍ ԻՆՇ. ՔԸՄՓԸՆԻ ԼԻՄԻԹԸՏ

ՄԱՆՉԸՍԹԸՐ, 1 սեպտ. 1909

Տէր,

Պատիւ ունինք ծանուցանելու Ձեզ թէ Թուրքիոյ համար Կ. Պոլսոյ մէջ ընդհանուր գործակալութիւն մը հաստատած ենք, տնօրէնութիւնը յանձնելով տեարց

ՃՕՐՃ ՁԻՄՆԷԼ ԸՆՏ ՍԸՆՍ ՔԸՄՓ. ԼԹՏ.
Ղալաթիա, Աստլէր Խան թ. 12, 13, 14, 15, 16

որոնց լիազօր իշխանութիւն կուտանք, ընկերութեան անունով, ապահովագրութիւններ կնքելու, ապահովագիրներ ու ընկալագիրներ ստորագրելու և վնասները վճարելու:

Հաճեցէք ընդունիլ մեր յարգանաց հաւաստին:

Ա. Է. ՍԹԱՆԹՕՆ
ԸՆԴՀ. ՎԱՐԻՉ

2—5

ԻԼԱՆ

Իւչ միլիմէթրօ պագըր թէլ, 54690 քիլօկրամ: Պիր պուչուգ միլիմէթրօ պագըր թէլ, 815 քիլօկրամ: Իքի նումէրօ ֆինճան, 13110 ատէտ: Տէօրթ միլիմէթրօ թիմուր թէլ, 125000 քիլօկրամ: Պիր պուչուգ միլիմէթրօլըք պրօնզ թէլի, 5 քիլօկրամ: Նումէրօ 2 թիմուրլը օրթա իզօլաթէօր, 35000 ատէտ: Նումէրօ 4 թիմուրլը քիւչիւք իզօլաթէօր, 10000 ատէտ: Մէրաքիզէ տուխուլ ֆինճանը, 5000 ատէտ: Նումէրօ 4 թիմուրսըզ քիւչիւք իզօլաթէօր, 5000 ատէտ: Թէք նագըլլը 1 նումէրօլը պօղազ գապլօսը, 2600 մէթրօ: Ինճէ լասթիք թէլ, 15000 մէթրօ: Գալըն լասթիք թէլ, 10000 մէթրօ: Գալայ, 1500 քիլօ: Գուրշուն, 1000 քիլօ: Մանղանէզ լէվհասը, 80000 չիֆթ: Լէգլանշէ գավանօզը, 8000 ատէտ: Նըշատըր, 9400 քիլօ: Լասթիք հալգա, 40000 ատէտ: Մանշօն իւչ միլիմէթրօլըք, 2650 ատէտ: Չըգըրգ, 23 ատէտ: Տինամօմէթրօ, 23 ատէտ: Ախշապ տիրէք, 5080 ատէտ: Տէօրթ նագըլլը գուրշուն պօրըլը գապլօ, 1000 մէթրօ: Իքի նումէրօ թիմուրսըզ օրթա իզօլաթէօր, 15000 ատէտ: Իքի նագըլլը գուրշուն պօրըլը գապլօ, 2000 մէթրօ: Պիր նագըլլը գուրշուն պօրըլը գապլօ, 1000 մէթրօ: Մագարա ֆինճան, 21000 ատէտ: Պօրը ֆինճան, 3000 ատէտ: Հիւք մաքինասը, 2 ատէտ: Բօթլէ իչին ֆինճան թիմուրը, 3000 ատէտ: Բաաթօնէր, 300 ատէտ: Թօթրագ լէվհասը, 480 ատէտ: Մաչիվէ քէմէք միւճէրրէտ, 2000 ատէտ:

Պալատէ ճինսի վէ նէվի վէ միգտարը մուհարէր օթուզ իւչ գալէմ էշեայի թէլէկրաֆի, թէլէկրաֆ վէ բօսթա միւտիրիյէթ ումումիյէսինճէ մեօհիւրլի զարֆլար տէրունինտէ, պէյան օլունաճագ թէքլիֆաթը ինլալիյէ մէվգիի միւնագասայա վազ օլունըպ, մէզքիւր զարֆլար Թըշրին էվվէլ րումինին օնպէշինճի կիւնիւ աչըլարագ էհալէի գաթիյէլէրի իճրա գըլընաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն էվվէլ մէզքիւրտէն էվվէլ, շէրայիթ ֆէննիյէ վէ միւնագասայը անլամագ իւզէրէ ճումաատան մաատա, հէր կիւն միւտիրիյէթ մէզքիւրէ Խութութ գալէմինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր:

14 էյլուլ սէնէ 325:

Խութութ Գալէմի Միւտիրի

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՏՀԸ ԻՄՓԷՐԻԱԼ ՖԱՅՐ ՕՖԻՍ
ՄԻԱՑԱԾ ԱԼԻԱՆՍ ԷՇՈՒՐԸՆՍ ԳԸՄՓԷՆԻ ԼԻՄԻԹԸՏԻ
—
Դրամագլուխ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 16,000,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
—

Լոնտոն, Յլս. 28, 1909

Տ.

Պատիւ ունինք զեկուցանելու Ձեզ թէ մեր ողբացեալ գործակալին, Մր. Չարլզ Քլիֆթընի մահուան հետեւանօք, մեր Պոլսոյ ընդհ. գործակալութեան հրդեհի ճիւղին տնօրէնութիւնը յանձնեցինք Տեարց

ՔԼԻՖԹԸՆ ԵՒ Բ. Տ. ՔՈՒՐԹԷԼԼԻԻ

Յուսալով որ պիտի շարունակէք Ձեր ապահովագրական հրամաններով պատուել զանոնք, մնանք յարգանօք...

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
—

Պոլիս, Օգոս. 1. 1909

Տ.

Վերոգրեալ շրջաբերականին յենլով, պատիւ ունինք զեկուցանելու Ձեզ թէ Ընդհ. Գործակալ անուանուած ենք ի Պոլիս հրդեհի ճիւղին

ՏՀԸ ԻՄՓԷՐԻԸԼ ՖԱՅՐ ՕՖԻՍ
Միացած՝ Ալիանս Էշուրընս Գըմփէնի
Լիմիթըտի

Կը յուսանք որ պիտի բարեհաճիք շարունակել մեզ պատուել Ձեր ապահովագրական հրամաններով: Մնանք յարգանօք...

ՔԼԻՖԹԸՆ ԵՒ Բ. Տ. ՔՈՒՐԹԷԼԼԻԻ
1—3

ԻՈՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ՓԱՐԻԶ
1828-1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ՓԱՐԻԶ
9, ՊԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 **ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ** որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՈՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները. Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, ևլն. ևլն.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Փոխ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու Բասաժ։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՀԱՐՑ

Ի ԲԱՆՂԱԼԹԻ

Վիեննական Մխիթարեան Միաբանութեանս նորընտիր վարչութիւնը որոշած է իրէն․ Պոլսոյ վարժարանին նոր զարկ մը և ժամանակիս նորագոյն պահանջմանց գոհացում տալ։ Ուստի, Վարժարանիս Տնօրէնութիւնը՝ Միաբանութեանս այս փափաքին համեմատ, իբր մասնաւոր կէտ նպատակի պիտի ընէ, նախ լեզուները, և ի մասնաւորի Հայերէն և Տաճկերէնին լեզուաց զարգացումը․ երկրորդ՝ մաթեմաթիքական բարձրագոյն գիտութեանց նոր մղում մը պիտի տայ․ երրորդ՝ իբր բոլոր մտադրութիւնը պիտի դարձնէ դըպրոցական ներքին և արտաքին բարեկարգութեան, հսկելով աշակերտաց վրայ հայրական սիրով խառն խստութեամբ և անաչառութեամբ։

Վարժարանս ունի արդէ երկրորդական վարժարաններու (école secondaire moderne—Realschule) ծրագիրը, միջավայրիս պէտքերը յարմարցուած. կ'աւանդուին.

Ա. ԼԵԶՈՒՆԵՐ.— Հայերէն, տաճկերէն, գաղղիերէն, գերմաներէն և անգլիերէն (վերջինս ստիպողական է միայն երկու բարձրագոյն դասարանաց համար)։

Լեզուաց ուսումը դիւրացնելու համար մեծ բաժին տրուած է թարգմանութեանց ճիւղին և ի մասնաւորի տաճկերէնի, գերմաներէնի և հայերէն գրաբարի թարգմանութեանց։

Բ. ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ.— 1. Մաթեմաթիքական, պարզէն մինչև բարձրագոյն թուաբանութիւն, գրահաշիւ, երկրաչափութիւն (մինչև նկարագրականը — descriptive) և եռանկիւնաչափութիւն։

2. Բնական գիտութիւնք.— Բնական գիտելիք (համառօտ մարդախօսութեամբ), կենդանաբանութիւն, բուսաբանութիւն, հանքաբանութիւն, երկրախօսութիւն, տիեզերագրութիւն և տարրք առողջապահութեան։

3. Առեւտրականք.— Աշխարհագրութիւն, հաշուակալութիւն, թղթակցութիւն (տաճկերէն, գաղղիերէն և գերմաներէն) և արուեստախօսութիւն (technologie)։

4. Պատմութիւնք.— ա. տոհմային և ընդհանուր պատմ. (հին, միջին և նոր դարու)։

բ) Տոհմային դպրութեան և օտար ազգաց մատենագրութեանց։

Գ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ. 1) Ուրուագրութիւն (գծականումն հանդերձ — dessin linéaire)

2) Երաժշտութիւն. Դաշնակ և քնար (ոչ-ստիպողական)։

Դասերը գաղղիերէն և գերմաներէն լեզուաւ կ'աւանդուին. իսկ հայերէն և տաճկերէն իրենց յատուկ լեզուներովը։

Վարժարանիս մէջ կը դասախօսեն 22 ներքին և արտաքին ուսուցիչք։

Վարժարանս կը բացուի Սեպտ. 4/17ին։

Նորամուտ աշակերտաց ընդունելութեան համար՝ կարելի է խօսիլ ամէն օր մինչև կէսօր։

Հ. ՎԱՐԴԱՆ ՄԷԼՔԻՍԷԴԵԿԵԱՆ
Վարիչ Վիեննական Մխիթարեան
8—10 Վարժարանին

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ

MILKMAID BRAND

Սուիս Միլքը

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱԿԱՆ՝ ԼԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ՇԱՏ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—24

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Գաղղիական եւ մորթային հիւանդութեան

Երկար ժամանակ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները իրեն մասնագիտութիւն ըրած, Տօքթ. Ուղուրլեան էֆ. որ ծանօթ է արդէն մայրաքաղաքիս Հայ բժշկական դասուն մէջ, աշխատած է բաւական երկար տարիներ Ազգ. Հիւանդանոցի և Շիշլիի Անկելանոցին մէջ։

Իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ, իր գործատեղին, Սիրքէճի Թրամվայի ճամբուն Ֆէզլիա լուսանկարչատան առաջին յարկը։

Խնամով և կարճ ժամանակի մէջ դարմանուիլ փափաքողները վարող են իր փորձառութեան դիմել, համակրելի բժշկին մեթօտէն օգտուելու համար։

Աղքատները ձրի։

Ծանօթ.— Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութեանց, մասնաւոր խնամքով։ 4—40

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

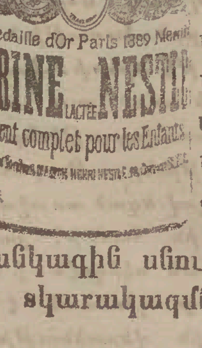

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վկայութեան համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։

50—24

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԱԶԴ.— Հանրութեան փափաքին գոհացում տալու համար, Շիրքէթի Խայրիէի Վարչութիւնը որոշած է 1909 յարտ. 7/20էն սկսեալ, սա փոփոխութիւնները ներմուծել Ռամազան ամսուն կատարուած երթեւեկներուն մէջ.— Ժամը 8.50ին կամուրջէն Վօսփոր ելլող շոգենաւը ժամը 8ին պիտի մեկնի փոխանակ 8ի. կամուրջէն Վօսփոր ելլող շոգենաւը ժամը 8.15ին պիտի մեկնի փոխանակ 8.45ին։ Այս երկու երթեւեկները կատարող շոգենաւերը Անատոլի և Ռումէլիի բոլոր նաւամատոյցները պիտի հանդիպին։ Ժամը 12.40ին Գավաքէն մեկնող շոգենաւը Ռումէլիի եզերքին բոլոր նաւամատոյցները պիտի հանդիպի։ Պէյքօզէն ժամը 1ին ճամբայ ելլող շոգենաւը պիտի հանդիպի Անատոլի եզերքին բոլոր նաւամատոյցները, ինչպէս նաև Պէշիքթաշ։ 3—1

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250.000,000 ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ [illegible]
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, [illegible]
[illegible] [illegible]

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, [illegible], Գավալա, Տէտէ Աղաճ, [illegible], Երուսաղէմ, [illegible], Դենիզլի, [illegible], Լիմասոլ, Գոնիա, Մէրսին, Միտիլլի, [illegible], Նիգտէ, Օտէմիշ, Բօր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշեալ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական փոխանցումներ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, առեւտրական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթղթերը կը պահուին Չելիկէ արկղներու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պէթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծային։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ դրուած արժեթղթերուն կտրոնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չնչին միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համեմատ։ Անոր [illegible] հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամէն կամ գանձուելէն օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար աւանդ դրուած արժեթղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն; ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիեննա, եւայլն։ [illegible] առնուած ընդունագիրը [illegible] կը դրուած է. կամ իր հաշուոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ, Այն յաճախորդները, որոնց արժեթղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, զանոնք տեղւոյն մէջ ծախել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ առեւտրական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի [illegible] եւն. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը տրամադրէ արժեթղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանակում, կտրոններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագինի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը գնէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթղթերու կտրոններ։ Իր մնացականներուն մէջ գանձուած արժեթղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4 % Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4 % Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քրէտի Ֆոնսիէ Եգիպտականի 6 % փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հատուցած է Սակարանի արժեթղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, մանաւանդ Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ ելած կորուստը՝ վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան տոկը որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳ. ԸՆԿ.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պեդերսպուրկ, իր մասնաւոր շէնքին մէջ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխ, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	187,322,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	581,115,000	»
1908 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	83,232,000	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան Խան Վօյվօտա, Ղալաթիա։

Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան, Աշըր Էֆէնտի ճատտէսի, Թիւ 26

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 12

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՔԻԷԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Օգս. 31ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 7ին, Իմէրէդի, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 1ին, Իօնի Սեւ Ծով
Սեպտ. 8ին, Իմէրէդի, Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200	Ֆր.
»	» Մարսիլիոյ	» 160	»
Բ.	» Բարիզի	» 150	»
»	» Մարսիլիոյ	» 120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։ Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ, Քարաքէօյ վրայ։

15 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Սեպտ.

Դշ. 2/15 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 2/15 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 3/16 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 3/16 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 4/17 Սէվաստոպօլ. ժամը 10ին։
Շբ. 5/18 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 5/18 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ և Աղեքս. ժամը 4ին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրօ-ամերիկեան

(Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին Հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքօնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Ղալաթիա, Բըխթըմ խան, Թիւ 18—19։

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՋԻ

ՇԷՀԻՐ ԷՄԱՆԷԹԻՆՏԷՆ

Շէհիր էմանէթինճէ իսթիգրազ իտիլմէսի մուգարրէր պիր միլիոն լիրանըն իգրազըն'ը արզու իտէն միւէսսէսաթը մալիյէ վէքիլլէրինին չէրշիթի իսթիգրազիյէ հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իւզրէ իշպու էյլուլըն օն տէօրտիւնճի փազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ իւչտէ տաիրէի էմանէթէ հազըր պուլունմալարը իլան օլունուր։

9 էյլուլ 325 1—3

ՇԷՀԻՐ ԷՄԱՆԷԹԻՆՏԷՆ

Գարա հիսար Սահիպի մատէն սույըն'ըն պիր պուչուգ սէնէ միւտտէթլէ իտարէսի պիլմիւզայէտէ պէտէլի նիւսալընը պուլտուղը հալտէ էյլուլըն օն եէտինճի փէնճշէնպիհ կիւնիւ իհալէյէ էվվէլիյէսի վէ եիրմի պիրինճի կիւնիւ իհալէյէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէլէրինի միւթաահըտէն եէվմի մէզքիւրէ գատար չէհր էմանէթի մէճլիսինէ կէլմէլէրի։

10 էյլուլ 325 1—3

ԲՕՍԹԱ ՎԷ ԹԵԼԷԿՐԱՖ ՄԻՒՏԻՐԻԵԷԹԻ

Թէլէկրաֆ վէ բօսթա միւտիրիյէթը ումումիյէսինճէ իւչ պիւզ պիրմի պէշ սէնէսի անպար թէրթիպինտէն օլուպ միւպայաասընա լիւզում կէօրիւլէն իքի պին իքիչէր պիւզ ատէտէն ճէման ալթը պին ալթը պիւզ ատէտ պիրինճի, իքինճի, իւչիւնճի պօյ պէզ չուվալ վէ իւչէր պինտէն ալթը պին ատէտ պիրինճի վէ իքինճի պօյ պէզ չանթա չէհր ճարիէ բումինին պիրմի ալթընճը ճումաա էրթէսի կիւնիւ թէքլիֆաթը մազրուֆէ ուսուլիյլէ մէվգիի միւնագասայա վազ գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն թարիխի մէզքիւրտէն էվվէլ նիւմունէլէրինի կէօրմէք վէ չէրաիթի միւնագասայը անլամագ իւզրէ ճումաատան մաատա հէր կիւն թէլէկրաֆ վէ բօսթա միւտիրիյէթի ումումիյէսի խուլթուր գալէմինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger

Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒՊԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.— Քալաշնիքօֆի սակարան, Սեննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմաւիր, Պաքու, Պալաքօվօ, Էքաթէրինոտար, Էլիզապէթկրատ, Իամպիլ, Կէրսօն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանդ, Քրէմէնչուկ, Մօսկուա (Կավրիքօվ փողոցի մասնաճիւղով), Նիքօլայէվ, Նիժնի-Նովկօրօտ, Նօվօ, Նիքօլայէվսք, Նօվօրօսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլօպօտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիազք, Ռօմնի, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Զիաթօբօլ, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսթիուկ, Վիաթքա, Վիլնիւս, Վօլոկտա և Վօսնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէրսօնի մէջ), Պօպրինէց, Նովադօրի, Քաքօվքա, Նիքօբօլ և Սմոլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընեւ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քօմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կու տայ ամենաւստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՑԱՃԵԱՆ